

delku druge številke. Od splošnih in širših tematik zgodovine, arhitekture in jezika, se preide na človeka, natančneje otroka, njegov razvoj, odraščanje, dojemanje, nato pa k razmišljanju o otrocih, kar počne odrasla populacija. Vse skupaj pa zaključi že prej omenjeni epitaf. Revija *Annales* ponovno opozarja na svojo pomembnost v širšem mediteranskem in mednarodnem akademskem prostoru. Po več kot dvajsetih letih prisotnosti, objavljanja in širjenju znanosti, še vedno dokaže, da je še veliko neraziskanega, neobjavljenega, predvsem pa revija dokazuje, da je še veliko akademikov in raziskovalcev, ki se iz dneva v dan trudijo, da bi dojeli delovanje in pravila sveta ter svoje rezultate predstavili javnosti.

Erik Toth

Buzetski zbornik, 40, Buzet 2013., 255 str.

Na kraju znanstvenoga skupa *Buzetski dani* početkom rujna 2013. tradicionalno je predstavljen novi svezak *Buzetskoga zbornika*, ovoga puta s brojem 40. Na uvodnim je stranicama prenesen govor gradonačelnika Valtera Flega sa svečane sjednice Gradskoga vijeća Grada Buzeta, održane 7. rujna 2012. povodom obilježavanja Dana grada – Subotine.

Prvu cjelinu, posvećenu izlaganjima s 43. znanstvenog skupa *Buzetski dani*, otvara tekst „Nakit i oružje Bužeštine u razdoblju kasne antike i ranog srednjeg vijeka“ (13–26) Vesne Girardi Jurkić i Kristine Džin. Tekst se temelji na brojnim arheološkim istraživanjima i literaturi, a govori o specifičnom socijalnom i etničkom statusu kasnoantičkoga i ranosrednjovjekovnoga stanovništva Bužeštine. Kompleksnu situaciju u turbulentnom razdoblju pokušalo se razjasniti kroz istraživanje grobova romaniziranih starosjedilaca koji se razlikuju od grobova barbariziranih doseljenika iz razdoblja seobe naroda te su razvidne i promjene u društvenom i gospodarskom životu.

Slijedi tekst „Zavirujući u svakidašnji život – trpeza u Roču u 16. stoljeću“ (27–34) Zdenka Baloga. Polazište istraživanjima analiza je podataka o prehrani i prehrambenim navikama stanovništva Istre s naglaskom na Roč i okolicu u 16. stoljeću. Glavni izvor podataka za ovaj tekst bila je knjiga računa Bratovštine svetoga Bartolomeja i općine Roč. Prema autorovim riječima, problemi nastaju kada se uzme u obzir činjenica da gotovo i nema

komparativne građe koja bi popunila praznine nastale zbog karaktera glavnoga izvora. Te probleme donekle ublažavaju informacije s margina u glagoljskim kodeksima te poneki detalj na istarskim freskama.

Miroslav Bertoša se u radu „Autoritet vlasti i podanički neposluh. Slučaj Zvane Bana, »osobe niskog staleža, nemirne i poremećene ćudi«, u kaštelu Roču 1762.“ (35-46) pozabavio pojmovima autoriteta vlasti i podaničkoga neposluha u Roču u drugoj polovici 18. st., pred kraj postojanja Mletačke Republike. Analizirao je slučaj Zvane Bana iz Roča, kojega se smatralo organizatorom seoskoga otpora kapetanovoj zapovijedi da se oružje i stvari „hrvatskih konjanika“ prevoze iz Buzeta u Udine, i njegova brata don Nikole, koji se nije odazvao svečanoj ceremoniji prigodom blagdana sv. Antuna Padovanskoga.

Slaven Bertoša je u članku „Pabirci iz prošlosti Sovinjaka (do kraja XIX. stoljeća)“ (47-85) ponajprije pojasnio geografski položaj Sovinjaka i okolnih mjesta da bi zatim izložio niz povijesnih zanimljivosti toga područja, čija naseljenost datira još od prapovijesti. U radu su, između ostaloga, spomenuti Fortunato Olmo, Giacomo Filippo Tomasini i Prospero Petronio, koji su u svojim djelima opisali Sovinjak, agronom Viktor Vitolović i skladatelj Slavko Zlatić, koji su rođeni u Sovinjaku, te Minjera, prvo opisano nalazište boksita na svijetu.

Jakov Jelinčić pozabavio se „Matičnom knjigom umrlih župe Sovinjak 1845. – 1876.“ (87-100). Iskoristio je priliku da pojasni razloge tolikom zanimanju za istraživanje ove vrste građe. Nakon povijesnoga i crkvenoga o crtavanja područja, Jelinčić se kratko osvrnuo na prezimena, zanimanja i društveni položaj te na broj rođenih (krštenih), vjenčanih i umrlih, a izložio je i analizu smrtnosti prema uzrocima.

Matija Nežić je nastavio tradiciju istraživanja Minjere radom „Podaci o Minjeri u matičnim knjigama župe Sovinjak“ (101-118). Usredotočio se na istraživanje života pridošlica, kojima je Minjera osim radnoga mjesta bila i dom. Uz postrojenje, u Minjeri su postojale i zgrade s nekoliko stanova namijenjenih radnicima i voditeljima tvornice. Analizirajući matične knjige župe Sovinjak, može se rekonstruirati život i rad u rudnicima i tvornici. Iz toga proizlazi da je Minjera imala dvojak učinak na stanovništvo. Naime, matične knjige umrlih potvrđuju da je rad bio težak i opasan, dok druge matične knjige pokazuju kako je Minjera poboljšala uvjete života novopridošloga i starosjedilačkoga stanovništva.

Alida Perkov predstavila se radom „Buzetsko gospodarstvo na Prvoj istarskoj pokrajinskoj izložbi 1910. godine“ (119-130). Istarska pokrajinska izložba 1910. autorici je poslužila za pojašnjenje gospodarskoga stanja na Bužeštini toga doba. Istra je, prateći razvoj Habsburške Monarhije, početkom 20. st. doživjela ekspanziju sajмова, od kojih se napose ističe onaj u Kopru. Buzetski su proizvođači na pokrajinskoj izložbi bili malobrojni zbog relativne nerazvijenosti obrta, ali i bojkota ove manifestacije.

Nina Kudiš se, pod naslovom „Freske Mattea Furlanetta u crkvi sv. Jurja u Buzetu“ (131-146), pozabavila freskama stvaranima tehnikom *fresco-secco* koje prikazuju svetoga Justa u slavi i mučeništvo nepoznatoga sveca, Presveto Trojstvo sa sv. Jurjem i Antunom Padovanskim te viziju sv. Filipa Nerija. Na trećem je prikazu i potpis autora, Mattea Furlanetta (Venecija 1750. – nakon 1816.). Freske su nastale u razdoblju između 1779. i 1782. – 1784., tj. nakon što je svršena rekonstrukcija crkve, a prije Furlanettova napuštanja Pirana i preseljenja u Goricu. Međutim, dodatno je iznenađenje priredio raniji sloj fresaka u središnjem dijelu crkve, za koji se smatra da se radi o prvobitnim slikarevim idejama koje su tijekom rada odbačene.

„Štukature u crkvi svetog Jurja u Buzetu“ (147-158) rad je Damira Tulića u kojem su detaljnije opisane štukodekoracije nastale nakon 1779., kada je crkva stavljena pod krov. Tulić smatra da je riječ o jednostavnim ukrasima koje uokviruju slike na bočnim zidovima i velikom stropu. Zbog velike sličnosti u izvedbi i korištenju motiva s onima u koru koparske katedrale, autor smatra da buzetske štukature pripadaju radionici Francesca Schiavija (1721. – 1798.) iz Tolmezza. Osim toga, tvrdi da su buzetske štukature, uz one Giuseppea Monteventija iz nešto ranijega razdoblja, među najkvalitetnijima koje su sačuvane.

Tekst „Sveta Apolonija u buzetskom dekanatu Porečke i Pulske biskupije“ (159-170) Gorana Kneževića i Ane Kotarac Knežević zatvara niz radova s religijskom tematikom. Autorski je dvojac ustanovio da su ikonografski prikazi svete Apolonije česta pojava u sakralnim građevinama Porečke i Pulske biskupije, na glavnim ili postraničnim oltarima, srednjovjekovnim freskama i u imenu crkve. Prikazivana je u skladu s kršćanskom ikonografijom uz vrlo snažan lokalni utjecaj, ponajprije ovisno o vremenu i mjestu nastanka umjetnine. Iako su ravnomjerno raspoređeni po cijeloj Istri, ponešto ipak prednjače prikazi u manjim mjestima središnje i sjeverne Istre.

Prikazi s drugim svecima, osobito zaštitnicima od raznih bolesti češći su od samostalnih prikaza.

Rad „Jama blizu Rašpora – 90 godina od prvog istraživanja“ (171-178) Ivana Glavaša na nekoliko stranica sažima duga istraživanja jame koja je u narodu znana pod imenom Žanjkanja jama. Iako su istraživanja započela još dalekih 1920-ih, ona se nastavljaju i danas, potvrđujući dosadašnje podatke i proširujući ih istodobno biološkim, geološkim, meteorološkim te hidrološkim istraživanjima.

Druga je cjelina *Buzetskoga zbornika* rezervirana za radove „Iz našeg kraja“ i okuplja tri raznovrsna priloga. Ana Pernić je u radu „Klapa Pinguentum – zlatna buzetska klapa“ (181-184) opisala postanak, razvoj i djelovanje buzetske klape Pinguentum od 1994. do danas. „Milivoj Čop – prvi hrvatski učitelj u osnovnoj školi Gradinje nakon Drugog svjetskog rata (1945. - 1946.)“ (185-190) tekst je Bruna Cotića, koji je zabilježio djelovanje učitelja Čopa u prvoj poslijeratnoj školskoj godini u Gradinju, mjestu smještenom u kotaru Motovun. Christian Gallo je u radu „Konverzija šumskih vrsta na lokalitetu Minjera“ (191-196) opisao ljudsko djelovanje na području Minjere koje je u povijesti bilo poznato po rudniku boksita. Međutim, domaćim šumarskim stručnjacima Minjera je poznata kao prvo područje u Istri gdje je provedena konverzija šumskih vrsta, euroameričke topole u hrast lužnjak.

U trećoj cjelini, rezerviranoj za obljetnice, Gordana Čalić Šverko priložila je dva članka. „530. obljetnica prve hrvatske tiskane knjige, Misala po zakonu Rimskog dvora“ (199-202) posvećena je godišnjici prve hrvatske i južnoslavenske tiskane knjige, dok tekst „U potrazi za olovnom glagoljicom“ (202-210) govori o 13 godina dugoj potrazi za odljevcima glagoljskih slova. Potraga je završila kada se saznalo da se odljevci nalaze u švicarskom gradiću Vattis. Potom je opisan tijek događaja od naručivanja replike Gutenbergove preše, naručivanja glagoljskih olovnih slova u Švicarskoj za ročku tiskaru do istraživanja kako su ta slova stigla do Švicarske.

U „Prikazima“, četvrtoj cjelini, svoje su mjesto našli prilozi kojima je popraćen izdavački rad na buzetskom području. „Projekt neistražena“ (213-220) Ive Đorđević obrazlaže umjetničko-istraživački projekt polivalentnoga karaktera, kojemu je cilj razotkriti, razumjeti i interpretirati prošlost istarskih žena. Mate Ćurić je u „Zavičajnom kutku“ (219-220) predstavio dva pjesnika, Stanislava Petrovića i Miroslava Sinčića, koji su objavili zajedničku

zbirku pjesama pod naslovom *Zvoni & Vitar*. Mirjana Pavletić prikazala je „Novu knjigu pjesama Vladimira Pernića – Suita Mediterranea” (221-224), a Miroslav Sinčić potpisuje „Između slobode i sputanosti (Pogovor knjizi »Krik sunca« Lina Brozića)” (225-230). Iva Kolić prikazala je monografiju Slavena Bertoše *Migracije prema Puli: primjer austrijske Istre u novom vijeku* (231-233).

Predzadnja, peta cjelina rezervirana je za literarne priloge, a „Biografije“ zaključuju sadržaj *Buzetskoga zbornika*. Tekst „U spomen – prof. dr. sc. Vesna Girardi Jurkić (Zagreb, 15. 1. 1944. – Pula, 25. 8. 2012.)” (243-248) posvećen je arheologinji, dugogodišnjoj direktorici Arheološkoga muzeja u Puli te ministrici prosvjete, kulture i športa, a potpisuju ga Kristina Džin i Mirko Jurkić. Slijedi biografija Nedjeljka Markežića (249-252), dugogodišnjega djelatnika Istarskoga vodovoda, koju potpisuje Zlata Markežić. Posljednji je prilog životopis Ivana Akrapovića (253-255) iz pera Ante Tomića.

Luka Tidić

***Histria antiqua*, sv. 22, Pula 2013., 428 str.**

U studenome 2013. godine izišao je iz tiska dvadesetdrugi svezak časopisa (ili bolje rečeno: godišnjaka) Međunarodnoga istraživačkog centra za arheologiju Brijuni-Medulin Centra za arheološka istraživanja Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar, pod stalnim amblemom UNESCO-a. Posvećen je značajnoj temi o privatnim i javnim igrama ljudi i ljudske zajednice od najranijih vremena do ranoga srednjeg vijeka. To je bila i tema 18. međunarodnoga arheološkog savjetovanja *Privatne i javne igre od prapovijesti do ranog srednjeg vijeka*, koje je održano 2012. u Puli, Medulinu i Rovinju.

U okviru osnovne teme časopis objavljuje 32 recenzirana i kategorizirana članka renomiranih suradnika iz Hrvatske i inozemstva (Austrija, Francuska, Grčka, Italija, Kosovo, Makedonija, Sjedinjene Američke Države, Slovenija, Španjolska, Rumunjska, Rusija) na hrvatskom, talijanskom, francuskom, njemačkom i engleskom jeziku sa sažecima te 5 izvješća o novijim arheološkim otkrićima u okviru rubrike „Novitates“. Dva su priloga svrstana u rubriku „Varia“.

Časopis je uredilo međunarodno uredništvo u sastavu: Emilio Marin (Zagreb), Robert Matijašić (Pula), Ante Rendić-Miočević (Zagreb), Isabel